

Herättäjä-Yhdistys ry
PL 21
62101 Lapua
Puh. 06 4335 700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Lauantai 7.7.2018
Iltaseurat klo 18.30
Hanna Hella-Aro

Mistä oikein olet kotoisin? Tuttu kysymys. Jo murre voi paljastaa meidät niin, että kysyjä haluaa tietää tarkemmin, mistä me oikein tulemme. Minulle esitettiin tämä kysymys usein muuttaessani Varsinais-Suomeen 30 vuotta sitten. Vastaukseeni ”Lapualta” jatkoin usein heti perään: ”Siltä surullisen kuuluisalta paikkakunnalta.” Nykyisin en sitä enää tee, kysyjä saa luoda omat mielikuvansa. Kaksi asiaa muistetaan Lapualta vahvasti: Patruunatehtaan räjähdys ja sitten lapuanliike ja vahva valkoinen puoli sisällissodassa. Tässä järjestyksessä.

Minua on ruvennut kiinnostamaan tänä vuonna aivan erityisesti oman suvun osallistuminen sisällissotaan. Se heräsi itse asiassa siten, että sain käsiini otteen isäni isän sotilaspassista. Isäni ei paljon kertoillut hänestä, emmekä me lapset osanneet aikanaan kysyä. Isäni tapasi vain sanoa: ”Isä kuali kun mä olin kolomen vanha.”

Isoisäni Juho oli syntynyt vuonna 1888. Hän löysi mummani Adolfinan puolisoikseen, menivät naimisiin v. 1910. Mummani kertoi, että isoisä kävi Amerikassa etsimässä vaurautta elämäänsä. Sitä en tiedä, kävikö hän siellä jo ennen avioliittoa vai heti avioituttuaan. Joka tapauksessa Ameriikan reissu ei ollut onnistunut, pikemminkin surullinen tarina. Työ kaivoksella oli äärimmäisen kovaa ja pölyistä, sieltä lähti matkaan isoisäni keuhkosairaus. Eikä reissu ollut rahallisestikaan mikään kultakaivos. Juho, joka muutti Amerikassa etunimensä hetkeksi Johniksi, taisi tulla hiljaisena miehenä takaisin Suomeen ja lakeuksille. Ensimmäinen lapsi syntyi vuonna 1912. Toinen, tyttö v. 1915. Vuosi 1917 oli järkyttävä ristiriitaisuudessaan. Pikku tyttö Toini kuoli 2 vuoden ikäisenä huhtikuussa 1917, mummani oli raskaana, isäni syntyi lokakuussa.

Sotilaspassin tiedot alkavat tammikuusta 1918. Juho astui väkeen silloin ja poistui sieltä jo huhtikuussa. Kaksi kuukautta ja 22 päivää. Lyhyt aika, ja mitä kaikkea siihen on mahtunut. Sinä aikana vaimo kotona isonveljen ja pienen vauvan kanssa, sydämessä suru juuri menetetyistä lapsesta. Isoisäni on itse kirjoittanut tietojaan ja taitojaan ja tapahtumia tuolta ajalta passiinsa. Taustatiedoissa lukee, että koulua oli käyty yksi talvi kansakoulua, ammatti maanviljelijä, sotilasarvo ”tavallinen sotilas.”

Sitten on päivälleen tietoa huhtikuun 1918 tapahtumista näin: *”Olen ollut taisteluis 16.3 Länkipohjas, 18.3 Oriveden, 22.3 Kangasalas, 24.3 Lemppääläs, Wesilahdes. Olin rintamalla siihen saakka kun haavoituin 17. päivänä huhtikuuta Wesilahden tappelus päästä sekä olkapäästä. Kunnostautuminen on ollut tavallinen. Mitä on kohdalleni sattunu sen olen täyttäny joka paikas. Ja olen ollu mukana Lapuan ja Seinäjoen puhdistuksis.”* Kotiin palasi vielä hiljaisempi mies kuin Ameriikasta. Kuvittelen hänet silmissäni. Ruumis oli särkynyt, miten lie mieli? Äitini kertoo, että mies oli ollut hyvin nälkiintynyt ja sairas. Reilun kahden vuoden kuluttua hän kuoli 32-vuotiaana.

Kun ensimmäisen kerran luin isoisäni omin käsin kirjoittamaa tekstiä, Juho alkoi elää mielessäni persoonana. Kun minä kertoo, niin ihminen hahmottuu. Myös mummani persoona sai uutta sävyä.

Herättäjä-Yhdistys ry
PL 21
62101 Lapua
Puh. 06 4335 700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Hän asui kanssamme koko lapsuuteni. Mumman piirongin päällä oli kaksi messinkistä, noin puoli metriä korkeaa, hyvin kiillotettua tykin hylsyä. Sodasta tuomisina ne kököttivät piirongin päällä. Mummalle ne olivat tärkeitä, minä luulin niitä pieninä kukkavaaseiksi. Vanhin veljeni muistaa hänen huokailleen, että sinne piti mennä, missä veli nousi veljeä vastaan.

Miksi kerron tämän teille?

Mietin sukupolvien yli ulottuvaa syyllisyyttä. Isoisäni tappoi ihmisiä kansalaissodassa. Joku toinen haavoitti häntä päähän ja olkapäähän. Pitääkö minun tuntea tästä syyllisyyttä, voinko pyytää joltakulta anteeksi hänen puolestaan? En ole oikein koskaan täysin ymmärtänyt julkisia, kollektiivisia anteeksipyyntöjä tai toisen puolesta anteeksipyytämistä. Sukupolvet ennen meitä ovat tehneet valintojaan niissä olosuhteissa ja niillä edellytyksillä, mitkä on annettu. Ja pahasti on pakannu käymään. Isoisäni omat kommentit eivät tee hänestä mitään sotasankaria: *"Tavallinen sotilas, kunnostautuminen on ollut tavallinen. Mitä on kohdalleni sattunu sen olen täyttänyt joka paikas."* Kuulen sanoissa jo nuorena elämässä siipeensä saaneen, väsyneen ihmisen äänen. Minun syyllisyyteni ei auta tänään, sen sijaan minun valintani ja asenteeni kyllä.

Sairaalapappina kuulen aika-ajoin pohdintaa siitä, mitä paha minä tai edeltävät polvet ovat tehneet, että juuri minä sairastuin. Noissa sanoissa jyrähtää vanhatestamentillinen ääni: *"Minä kostan isien pahat teot kolmanteen ja neljänteen polveen."* Kun sitten kuulen potilaan elämäntarinaa minämuodossa, ihmettelemme yhdessä hämmentyneinä, ettei tämä ketju taida näin toimia. Oman, yhden ihmisen elämä on osin hänen omia valintojaan, osan elämä valitsee ihan itse lupaa kysymättä.

Rinnan oman syyllisyyden kyselyn kuulen lisääntyvässä määrin myös tietyllä tavalla vastakkaista pohdintaa. Elämänsä vuosia kelaava ihminen saattaa todeta tähän tapaan: *"En minä nyt mikään niin paha ihminen ole ollut. Tavallista elämää, en ole tappanut ketään, en pahemmin valehdellut, en varastellut. Jokseenkin hyvin olen tullut ihmisten kanssa toimeen."* Eli tämä ihminenhan on pystynyt noudattamaan käskyjä omasta mielestään kohtuullisesti. Se häkellyttää, vaiti kuunnellen mietin, eikö meidän tekemättä jättämisemme huuda usein enemmän kuin tekemisemme. Keskitiellä kulkiessa on turvallista, mutta ehkä siinä oma vastuu hämärtyy. Kyseleekö pappi tässä nyt turhaan ihmisen vastuuntunnon, jopa syyllisyydentunnon perään?

Kyselen tätä kaikkea tänään kanssanne minämuodossa. Isoisäni Juho teki lyhyen elämänsä aikana omat valintansa, ja hyvin paljon valitsi elämä itse. Nyt on minun aikani valita ja vaikuttaa. Isoisäni elämäntarina kannustaa minua, monella tapaa arkajalkaa, suurempaan rohkeuteen. Jeesuksen vahvat sanat on syytä ottaa *"toresta"*. *"Olkaa rohkeat, älkää vaipuko epätoivoon!"* Puolustakaa pienimpiä! *"Kaikki mitä te olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle. Olkoon puheenne on, on, tahi ei, ei."* Tutkiskelkaa erityisesti omaa syyllisyyttänne, niitä tekemisiä ja tekemättä jättämisistä. Sitten, minämuodossa: Herra, armahda minua!